

ויצא ג

כאן צורה חדשה על הצאן שלא נזכרה עד עתה, אבל לפרש"י ש"ברודים" היינו "חוט של לבן מקיף את גופו סביב כו' פתוחה ומפולשת כו'", צריך ביאור, הרי לעיל בכתוב נזכרו רק "עקודים נקודים וטלואים"¹⁰ ולא ברודים, ונמצא שבחלום יעקב נתחדשה צורה חדשה בצאן שלא נזכרה עד עתה.

ב. לכאורה יש לומר שרש"י אויל כאן לשיטתי. דהנה בתוכן פסוקים אלו, "וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים גו' ויאמר אלי מלאך האלקים בחלום גו' שא נא עיניך וראה כל העתודים העולים גו' כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לד", שקו"ט במפרש שים, שהרי כבר מפורש לעיל שצאן יעקב הולידו עקודים נקודים כו' ע"י המקלות¹¹, ויפצל בהן פצלות לבנות גו' ויצג את המקלות גו' ויחמו הצאן אל המקלות ותלדנה הצאן עקודים נקודים וטלואים – וא"כ מה נתחדש בזה שראה בחלום "העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים", והמלאך אמר לו "שא נא עיניך וראה כל העתודים העולים על הצאן עקודים גו'?" וביארו המפרשים בכמה אופנים, ומהם:

(א) שלידת עקודים נקודים כו' היתה על ידי פעולה הטבעית דהמקלות, וכידוע¹² שצורת התולדות תלוי בצורה המצטיירת במחשבת האם, וחלומו של

א. "ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא בחלום והנה העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וברודים", ובפרש"י, וברודים, תרגומי: ופציחין [היינו פתוחים]. . חוט של לבן מקיף את גופו סביב וחברבורות שלו פתוחה ומפולשת מזו אל זו ואין לי להביא עד מן המקרא.

והנה הראב"ע כותב בפירושו: ש"טלואים הם הברודים", וברד"ק כאן פי' "וברודים, זכרו במקום טלואים ואמר ברודים כי לבנותם ה' כמו הברד".¹³

וצריך ביאור, מדוע העדיף רש"י את פירוש התרגום, ולא פי' כהראב"ע (והרד"ק) שברודים היינו טלואים (שנזכר לעיל בקראי). דלפי הראב"ע מובן שאין

(1) פרשתנו לא, י.

(2) בדפוס ראשון ושני וכמה כתי"ר רש"י (ש"תח") "כתרגומי".

(3) בדפוס ראשון ושני וכמה כתי"ר רש"י (ש"תח") "חברבורת (חברבורה)", בלי וא"ו – ל' יחיד (וכן ליתא וא"ו בתחלתו). ולכאורה כצ"ל, שהרי ממשיך (גם בדפוסים הנפוצים) בלי יחיד, "פתוחה ומפולשת".

(4) בדפוסים רש"י הנפוצים הובא ס"א "מזן אל זו", וכ"ה בדפוס ראשון ושני וכמה כתי"ר רש"י (ש"תח").

(5) לעיל ל, לט. וראה גם שם, לה.

(6) אלא שמסיים שם "כי שם כלל הוא", ד"טלוא" הוא שם כללי. וכ"כ שם, לא (לט) ואילך.

(7) וכ"כ בס' השרשים שלו ערך ברד, שיש להם כתמים לבנים כמו ברד וכן סוסי ברדים אמצים (זכר"ו ג, ג).

(8) ולפ"ז גם להרד"ק הוא אותה הצורה ד"טלואים אלא דברוד מתאר לבנוניתו. וראה גם ראב"ע לעיל ל, לא (לט). רלב"ג כאן בביאור המלות.

(9) ל, לב. לג. לה. לט.

(10) ל, לט.

(11) לא, י"ב.

(12) ל, לו ואילך.

(13) ראה גם ראב"ע ל, לט. ועוד.

המוזכרת בחלום יעקב קשורה עם פעולות להבטיח לו הצלחה טבעית בהשתדלותו בפעולות טבעיות אלה.

(ב) שהלידה דעקודים נקודים כו' היתה בדרך נס¹⁵, וכבשורת המלאך, ופועלת יעקב עם המקלות היתה רק כד¹⁶ להעלים הנס ולהסתירו במעשה הטבע, ע"ד שמצינו באלישע שאמר לגחזי קח משענתי בידך גוי' ושמתי משענתי על פני הנער גוי', וכמו שאמר הקב"ה ליהושע¹⁷ במלחמת עי שים לך אורב לעיר כו' אף על פי שמלחמה זו על ידי נס היתה ופועל המקלות אחר דברי המלאך הי"י.

(ג) שהיו כאן שני ענינים נפרדים, הן לידת עקודים וכו' שבאה באופן טבעי ע"י המקלות דיעקב, והן לידה שהיתה בדרך נס בלי כל קשר לפעולת המקלות (ועל זה בא כאן סיפור החלום ודברי המלאך)¹⁸.

והנה את"ל (כב' האופנים הראשונים) ש' ענינים אלו שייכים זל"ז והשגחת ה' (14) ראה רלב"ג כאן. אברבנאל כאן. ולדברי הם מה שלקח יעקב המקלות לא עשה זה מעצמו אלא על פי המלאך וכן מפורש במדרש לקח טוב ל, לט. רבינו בחיי שם, לח (אבל ביאורו בזה הוא לכאורה דלא כדבריהם).

ובטור הארוך (ל, מב בסופו), לאחר שהביא יש מפרשים כי איננו טבע שיוולדו נקודים כו' בכח המקלות אלא דרך נס, ומה שהוצרך מקלות לנס כי כן דרך כל הנסים למעט הנס כו', מסיים "ואינו נראה כי ודאי טבע הוא וכן דעת רבותינו ז"ל".

(15) ראה כלי יקר לא, ח. אוה"ח לא, י.

(16) ל' הראים (ל, לט), והוא ע"פ האמונה והנחתו להרמב"ן (פ"ט). רבינו בחיי שם. ועד"ז הובא ביפה תואר השלם לכ"ר פ"ג, ז ד"ה מלאכי השרת. והואיל משה (באר התורה) כאן.

(17) מלכים ב ד, כט.

(18) יהושע ח, ב.

(19) ראה ראב"ע לא, ט. רמב"ן שם, יוד. פ"ה ה' ברא"ם הניל.

(20) וראה גם רבינו בחיי שם ל, לו בסופו: והי' הענין הזה ליעקב דבר חכמה וסוד הטבע מעורב בנס כי הי' ענין טבעי מצד פועל המקלות ומצד אחר הי' נס גמור. ע"ש. וראה גם מדרש לקח טוב שם. רבינו בחיי שם, לח בטעם הב'.

(21) ודוחק גדול לומר לפרש"י שרצה יעקב להעלים הנס בטבע בפעולת המקלות (כי מפשטות ל' הכתוב ורש"י משמע שעי' המקלות נולדו בפועל עקודים נקודים וטלאים). ובפרט דאז הו"ל לרש"י לכתובו בפירושו.

(22) במשכיל לדוד, דאף שהמלאכים הביאו הצאן מעדר לבן, אפ"ה יעקב לקח לו מקל לבנה כו', שלא רצה לסמוך על הנס כו', ועוד דחש יעקב ליהנות ממעשה נסים. ועד"ז בבאר בשדה (ל, לט). ומשמע קצת דמפרש שפעולת המלאכים (בדרך

— וכפי שהובא הרבה פעמים פתגם אדמור"ר הזקן שפירוש רש"י על התורה הוא „ינה של תורה“²⁵, היינו, שבלשון רש"י נרמזים כמה ענינים שע"ד הסוד („נכנס יין יצא סוד“²⁶).

וכמו"כ בעניננו, דהנה ידוע ש„עקור דים נקודים ברודים“ מרמזים על ג' העולמות הכלליים (כמבואר בכתבי ה' אריז"ל²⁷), וכל זה הוא „אשר לבן עושה לך“²⁸, כי „לבן הוא סוד לובן העליון אשר הוא קודם כל האצילות הזה“²⁷, היינו א"ס ב"ה שהוא פשוט בתכלית הפשיטות (בדוגמת מראה לבן, שאינו גוון המתהווה „על ידי צבע“ אלא מורה על פשיטות)²⁹, וההתגלות של „לובן העליון“ בג' העולמות דעקודים נקודים וברודים היא על ידי יעקב דוקא³⁰.

ועפ"י יש לבאר גם פרטי הלשונות והענינים בלשון רש"י בפירוש „ברודים“ — (א) חוט של לבן, חוט דוקא, (ב) „מקיף את גופו סביב“, (ג) „חברבורות שלו פתוחה ומפולשת מזו אל זו“ — שג' ענינים אלו מכוונים לג' הענינים שבהמשכת „לובן העליון“ בעולם הברודים, כדלקמן ס"ו.

וע"פ הקדמה זו יתבאר ג"כ מדוע חידוש זה שייך דוקא לפעולת המלאכים

ומש"ה מפרש רש"י, דזה שהכתוב שינה בלשונו מ„טלואים“ ל„ברודים“ הוא לפי שהם שתי צורות שונות, ד„טלואים“ הם סתם „חברבורות רחבות“²³ ואילו „ברודים“ היינו „פציחין“, ש„חוט של לבן מקיף את גופו סביב וכו“²⁴.

אלא שצריך ביאור (עכ"פ בפנימיות הענינים), מאי טעמא לחילוק זה, שהצאן שנולדו על ידי פעולת המקלות היו „עקודים נקודים וטלואים“, ואילו ע"י המלאכים הובאו (בדרך נס) „עקודים נקודים וברודים“ — ברודים במקום טלואים?

ד. ויש לומר, שהביאור בזה נרמז ב־ פרטי לשונות רש"י גופא בפ' „ברודים“

(נס) היתה רק בתחלה.

אבל מזה שרש"י לא פירש כאן מתי היתה פעולת המלאכים ומתי המקלות וכיו"ב (ראה רמב"ן עה"ת ובחי' הנ"ל שקוט"ב בזה), משמע לכאורה, דפעולת המלאכים היתה בסוף הזמן, או במשך כל הזמן „משעה ראשונה עד אחרונה“ (ג"א כאן). וראה שם שעכצ"ל שדכר המלאך ה' רק בסוף שני ה' עבודה דאל"כ „איך יעבור . . . ארץ אבותיו“. ולהעיר מנחלת יעקב לא, ז.

(23) רש"י לעיל ל, לב.

(24) ואין להקשות (ראה אוה"ח עה"פ) שבתנאי שהתנה יעקב עם לבן לא נאמר אלא „כל אשר איננו נקוד וטלוא בעינים וחוס בכשבים“ (ל, ג) — שהרי זהו מה ש„ותחלף את משכורתו“ — „היית משנה תנאי שבינינו מנקוד לטלוא ומעקודים לברודים“ (לא, מא ובפרש"י).

וראה בארוכה ג"א, דלפרש"י (ל, לו) הסיר לבן גם מה שלא התנו ביניהם. ולכן לאחר שהסיר כל אשר לבן בו (לא כפי המדובר) הרי כל אשר לבן בו נשאר בשכרו של יעקב.

(*) כ"ה בדפוס רש"י לפנינו. ובדפוס ראשון לעקודים, — שלפ"ז הכל המשך אחז, מנקוד ל־ טלוא לעקודים לברודים. ובדפוס שני, בנקוד וטלוא עקודים וברודים. וראה רא"ם ומפרשי רש"י. וא"כ.

(25) „היום יום“ כט שט.

(26) עירובין סה, סע"א. וראה בארוכה אמרי בינה לאדמור"ר האמצעי (בעל יום ההולדת ויום ההילולא דט' כסלו, ובעל הגאולה דיו"ד כסלו — כדלקמן בפנים) שער הק"ש ספניג ואילך, ש"ינה של תורה הוא ריזן דאורייתא.

(27) ע"ח שער העקודים בתחלתו.

(28) לא, יב.

(29) תרי"א סוף פרשתנו (כד, ב). תרי"ח שם (לו, ד ואילך). וראה בארוכה (ע"ד מראה לבן) עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ה. מאמרי אדמור"ר האמצעי ויקרא (כרך ב) ע' תפד ואילך.

(30) ראה תרי"ח שם.

נבראים, וההנהגה שלמעלה מהטבע
שרשה מההמשכה שבבחי' בלי גבול.

ועפ"י יש לבאר שתי הדיעות הנ"ל
(ס"ב) אם עיקר הולדת הצאן עקודים
נקודים כו' היתה על ידי פעולה טבעית
(אלא שהיתה לו בזה נבואה מאת ה'
שיצליח בזה בהשגחתו ית'), או שעיקר
הולדת הצאן היתה בדרך נס – בפני-
מיות הענינים:

ובהקדם המבואר דבחי' יעקב –
אותיות "יבקע"³⁴ (וכדאיאת בזהר³⁵ לענין
האושפיון דסוכות, שיעקב אומר ה'
כתוב³⁶ "אז יבקע כשחר אורך") – מורה
על המשכת ובקיעת אור ה"ק³⁷ לאחר
הצמצום, וזו היתה כל עבודת יעקב ב-
צאן לבן, להמשיך בחי' "לובן העליון",
אור א"ס שלמעלה מהצמצום, בעולמות
עקודים נקודים כו', שהמשכה זו היא על
ידי אור הקו, שבוקע את חושך הצמצום.

והנה ידוע³⁸, שיש ב' שיטות בנוגע
לאור הקו: א) הקו הוא ההמשכה שבבחי'
מדה וגבול, והיינו דשרשו הוא מבחי'
הגבול שבאין סוף (כי הא"ס, כשם שיש
לו כח בבלתי בעל גבול כן יש לו כח
גבול³⁹), ב) הקו הוא ההמשכה שבבחי'
בלי גבול, והיינו דשרשו הוא מבחי' אור
א"ס הבלתי בעל גבול, אלא שזהו כמו

ולא לפעולת יעקב עם המקלות, כדלקמן
שם.

ןויש להוסיף ולהעיר על ההשגח"פ,
שהפרטים האמורים ב"עולם הברודים"
המרומזים בלשון רש"י בפרשתנו, נת-
בארו בארוכה בדרושי כ"ק אדמו"ר ה'
אמצעי⁴⁰ – שיום ההילולא ויום ההולדת
שלו (ט' כסלו), וכן חג הגאולה שלו
(י"ד כסלו), חלים בכמה שנים בשבוע
דפ' ויצא, או עכ"פ "מתברכים" הם מש"פ
ויצא (ובשנה זו' חל יום ההולדת ויום
ההילולא בש"ק פ' ויצא עצמה).

ה. וביאור הענין:

ידוע מה שאיאת בס' העקידה⁴¹ שע"י
שני אופנים יכולים אנו לידע גדולת
הבורא, הא' מהנהגת הטבע, היינו מזה
שהעולם מתנהג תמיד באותו טבע וסדר
כלי שינוי וכלי הפסק, שבזה ניכר כח
הא"ס, והב' מההנהגה שלמעלה מהטבע,
היינו מענין הנסים וביטול הטבע, שבזה
ניכרת גדולת הבורא עוד יותר.

וב' הנהגות אלו, שרשן מב' המשכות
מהקב"ה⁴², ההמשכה שבבחי' בלי גבול
וההמשכה שבבחי' גבול ומדה, דהנהגת
הטבע היא מההמשכה שבבחי' גבול ו-
מדה, שהוא בחי' האור והחיות הפנימי
המתלבש בעולמות בפנימיותם להחיותם,
שזהו מקור הנהגת כל העולמות וה-

(34) עץ חיים שער הכללים פ"י. שם שער לב
(שער הארת המוחין) ספ"א. וראה לקו"ת צו ח, סע"ד
ואילך (ושם מע"ח שלא ספ"א. והוא בשל"ב הנ"ל).
סידור שער הסוכות רנז, סע"ד ואילך. מאמרי אד-
מו"ר האמצעי לנ"י ריש ע' רלד.

(35) ח"ג קד, א (וראה ניצוצי אורות שם).

(36) ישע"י נח, ח.

(37) ראה ספר הליקוטים דא"ח דהצ"צ מע'
יעקב סעיף ד. ושי"נ.

(38) ראה המשך תרס"ז ע' קסב ואילך. ע' קצד
ואילך. ועוד.

(39) עבודת הקודש ח"א רפ"ח. דרך אמנה לב'
על עבודה"ק פ"ב (בהוצאת קה"ת, תשמ"ח – ע' יג).

(31) בתו"ח פרשתנו. וביאור בחי' עקודים
נקודים וברודים בארוכה – בתו"ח פ' נח (סה, ד
ואילך).

(32) פ' בא עה"פ החודש גו' (שער לח), הובא
ונת' באוה"ת בראשית יח, ב ואילך. ד"ה החודש
תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלא ואילך, תרס"ז (המשך)
תרס"ז ע' קנו ואילך) ותרע"ח (הב' – סה"מ תרע"ח
ע' רכה ואילך). ועוד.

(33) ראה סד"ה החודש תרס"ז (ע' סג). ובכ"מ.

(*) תשנ"ב – שנת הו"ל הליקוט בפעם הרא-
שונה. המו"ל.

ומיחד זינא לזינ' עילא ותתא".

והיינו דבחיצוניות הקו, הרי כל מה שיוּרד ונמשך, נצמצם ונתמעט האור, ובפנימיות הקו (ששרשו מפנימיות א"ס, "תפארת הנעלם") אין בו התחלקות ו- נמשך בכל מקום בשווה. והם הם שני ה- ענינים בהולדת הצאן כו', דפעולת יעקב ע"י המקלות (השייך להצלחה אלקית שבהנהגת הטבע), הוא מצד המשכת חיצוניות הקו, שורש הנהגת הטבע: והו- לדת הצאן בדרך נס הוא מצד המשכת פנימיות הקו, שורש הנהגה נסית.

ו. ועפ"ז יש לבאר הטעם, שדוקא בענין הולדת הצאן שעל ידי המלאכים (פעולה נסית) נולדו "ברודים", כי הגילוי דפנימיות הקו בא לידי ביטוי ב"עולם הברודים".

ויש לומר, שזהו שמרמז כאן רש"י בפי' "ברודים" – "תרגומו ופצחין כו' חוט של לבן מקיף את גופו סביב וחברבורות שלו פתוחה ומפולשת מזו אל זו" – שבזה נרמז החידוש שעל ידי המשכת פנימיות אור הקו:

"חוט של לבן", היינו שגם בהמשכתו לאחרי הצמצום, שהוא קו וחוט קצר, מ"מ ה"ה "לבן", שבו מתגלה פשיטות האין סוף⁴³.

ו"חוט" זה "מקיף את גופו סביב", ש- יש לומר שזה מרמז על זה שאור הקו מלבד המשכתו בבחי' "ישר", הרי הוא מתעגל ומקיף כל עולם ועולם⁴⁴, דזה שאור הקו מקיף כל עולם ועולם הוא מצד המשכתו בבחי' העיגול הגדול⁴⁵,

פ"ז (פג, ב ואילך).

43) ויש לומר שזהו שמסיים רש"י, "ואין לי לה- ביא עד כו'", שעל בחינה זו דפנימיות הקו שהיא בבחי' פשיטות הא"ס, אין "עד" ודוגמא בדרגת הגלויים.

44) ראה ע"ח שער א' ענף ב.

45) ראה לקוית ר"פ קרח. ובכ"מ.

שהאור אין סוף הבלתי בעל גבול מאיר בעולמות.

וזהו תוכן שתי הדיעות, מה ה' העיקר בהולדת הצאן, דלהדיעה שהקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה, היינו שבא"ס גופא ישנו שורש מקור הקו (שורש האורות), הרי עיקר המעלה וה- שלימות אינו בפעולה נסית היוצאת מדרכי הטבע, אלא שהמשכת אלקות היא בטבע גופא, כפי שהטבע הוא במציאותו⁴⁶, ולכן מפרשים שעיקר פער- לתו של יעקב, המשכת הקו היא בפעולה הטבעית דהמקלות, שזו היתה הצלחה מיוחדת מאת ה'.

והפירוש שעיקר הולדת הצאן היתה בדרך נס, הוא כהשיטה שהמשכת אור הקו היא מהאור שבבחי' בלי גבול, והיינו מה שאור א"ס הבלי גבול צמצם את עצמו להיות בבחי' "קו" (כדי שיוכל להאיר בעולמות), אבל זהו מה שאור א"ס הבלי גבול מאיר בעולם.

ואופן הג' הנ"ל שהיו כאן ב' הענינים, הן פעולת יעקב באופן טבעי ע"י ה- מקלות, וגם הפעולה בדרך נס בלי קשר לפעולת הטבע, הוא לפי המבואר בכ"מ⁴⁷, שבקו עצמו ישנם שני הענינים – חיצוניות הקו ופנימיות הקו. דחיצוניות הקו הוא הגילוי הנמשך בעולמות באופן של התלבשות, ובא בבחי' התחלקות, וענינו שיהי' על ידו התהוות העולמות, וגילוי האור בעולמות הוא בכל עולם לפי מצי- אותו: ואילו פנימיות הקו הוא ההמשכה בבחי' פנימיות א"ס ב"ה, ופעולתו ב- עולמות היא המשכת האור האלקי הבלי גבול בעולם, בלשון הזהר⁴⁸, "איהו מקשר

40) ראה לקו"ש ח"י ע' 151 ואילך. וראה ספר המאמרים מלוקט ח"ד ע' רכו ואילך. וש"נ.

41) המשך תעריב ח"ב ע' א'קסט ואילך. סה"מ

עטר"ת ס"ע תמג ואילך.

42) ח"ג רכה, א. הובא בשער היחוד והאמונה

ויש לומר שזהו גם הרמז בהתחלת לשון רש"י, "וברודים" — תרגומו ופציחין כו' חוט של לבן כו', היינו, שה"תרגום" — ה"פירוש" וההתגלות — של ענין "ברודים", הוא גילוי פנימיות הקו, "חוט של לבן כו'".

ז. והענין בעבודה:

"חוט של לבן" מורה על העבודה ה"קשורה עם פשיטות" הנפש — "לבן", גוון עצמי ופשוט שאין בו ציור, היינו עצם הנפש (שלמעלה גם מבחי' יחי' דה"ס): ודוקא על ידי גילוי פשיטות הנפש נעשים שני הענינים: א) פועל על כללות האדם, "מקיף את גופו סביב", ב) חודר בתוך כל עניניו, כל כוחותיו, באופן שחודר בתוך תוכם עד שזה נעשה מציאות הכוחות ומחדרם שלו, שזהו מה ש"חברבורות שלו פתוחה ומפולשת מזו אל זו".

שהכח על כל זה הוא מפנימיות התורה, דחיצוניות התורה יש לה מדה ושיעור, דכל עניני התורה הם במדידה והגבלה, אבל פנימיות התורה הוא מבחי' אין סוף⁵³, ולכן על ידו מתגלה פשיטות הנפש (שלמעלה ממדידה והגבלה) ה"מקיפה את כל האדם וחודרת בתוך כל כוחותיו".

(משיחת ש"פ ויצא תשמ"ג)

היינו אור הסובב כל עלמין (ההמשכה שבבחי' בלי גבול)⁵⁴.

ומסיים, "חברבורות שלו פתוחה ו"מפולשת כו'", דיש לומר שזה מרמז על חיבור הקו והחוט (גם) עם תחתיתו של העיגול, כמבואר בכ"מ⁵⁵ שלעתיד לבוא יהי' הקו נוגע ודבוק באור"ס הסובב גם בקצהו התחתון, בדומן הזה יש הפסק בין אור הקו ואור הסובב מתחת לעולמות⁵⁶, אבל לעתיד לבוא יהי' "פתוח ומפולש", עד שיהי' נוגע ודבוק גם בתחתיתו.

וענין זה שייך ל"ברודים" דוקא, כ"מבואר בכ"מ, ובפרט בדרושי אדמו"ר האמצעי⁵⁷ (בעל יום ההולדת ויום ההי"לוא), שדוקא עולם הברודים, שהוא עולם התיקון⁵⁸, שיש בו ריבוי ההתכל"לות⁵⁹, שכל הספירות כלולות זע"ז וזמ"ז, שרשו בעצמות אור א"ס ממש (שלמעלה מעקודים, אף שגם בעולם העקודים כל העשר ספירות עקודים⁶⁰ בכלי אחד).

46) ואף שענין זה בהקו שמקיף כל עולם כו', מבואר לענין הקו בכלל, חיצוניות הקו, הרי מובן, שענין זה אין זה בו מצ"ע אלא מצד פנימיותו, ככפנים.

47) סה"מ תרנ"ט ס"ע קי ואילך (בשם "יש מקובלים". וראה אוה"ת בראשית מא, ב מ"ב, ואור דמים רבים תקס"ט). המשך תעריב ח"א ריש ע' קי. סה"מ תשי"ב ס"ע 122.

48) תו"ח נח עג, א (פ"ז) ואילך.

49) ע"ח שער התיקון רפ"ד. מאמרי אדה"ז — פרשיות ח"א ע' סד ואילך. תו"ח בראשית מה, א. נח סה, ד ואילך. ובכ"מ.

49) ראה אוה"ת בשלח ע' שצה: ועולם התיקון נק' ברודים כו' פי' ברודים הוא התכללות כמה גוונים יחד כמ"ש (בזכרי' ס"ו) סוסים ברודים הפי' שיש בהם הרבה גוונים.

50) ע"ח שער העקודים שם. מבוא שערים ש"ב

*) והוא שם בסוף המאמר. — במאמרי אדה"ז תקס"ט (קה"ת, תשמ"א) נדפסה הנחת אדמו"ר האמצעי, ושם (ע' לב) חסר סוף הביאור. אבל נמצא בבון 554 (עו, ד). ועוד.

ח"ג פי"ז. וראה בארוכה מאמרי אדה"ז שם. תו"ח נח שבהערה הקודמת. ובכ"מ.

51) ראה עטרת ראש שם.

52) ראה בארוכה ס' השיחות תשנ"ב ע' 127 ואילך.

53) ראה סה"מ עטרת שם (ע' תמד, דב' הבחי' דנגלה ופנימיות התורה הם מבחי' חיצוניות ופנימיות הקו. וראה המשך תעריב שם ח"ב ע' אקע), ד, אמיתית מדרגה זו (דפנימיות הקו) אינו בא בבחי' התבלשות כלל וכמו פנימי סודות התורה הנק' רזי דרוין.

וישלח

שינה מ„מחויאל“ (בוא"ו) ל„מחייאל“ (ביו"ד) – ולא עמד רש"י לתרץ שינוי זה.

ומפורש שיטה זו בהראב"ע שכתב „אל תבקש דקדוק בשמות“, „השמות אינם נשמרים כמו הפעלים“, היינו שאין לדייק באותיות ונקודות השם, דאין הכרח שיהיו בדיוק בהתאם לטעם השם. ועפ"ז אין להקשות על שינוי השם מ„פניאל“ ל„פנאל“ (וכפי שמביא עוד דוגמאות שהכתוב משנה קצת (בכתיבת) השם במקום א' לחבירו).

אבל לכאורה קשה לתרץ כן בנדוד, דאף שאין הכתוב מדייק בשמות, וכנ"ל השינוי מ„מחויאל“ ל„מחייאל“ (וכהנה רבות) – הרי יש חילוק גדול בין סתם שמות שנזכרו בקרא (מבלי לפרש טעם השם), שבזה י"ל שאין דיוק בשמות אלו – לנדוד, שהכתוב מפרש טעם השם, שבשמות אלו ס"ל לרש"י שיש לדייק באותיות השם כפי האפשרי, שיבחרו תיבה שפירושה הוא בהתאם מדויק לטעם השם. וכפ"ש עה"פ יקרא את שמו נח לאמר זה ינחמנו גו", „ינח ממנו את עצבון ידינו כו' ואם לא תפרשהו כך

א. „ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלקים פנים אל פנים גו' ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנאל גו'“. וכבר עמדו במפרשים על השינוי שבכתוב, ששינה שם המקום מ„פניאל“ (ביו"ד) ל„פנאל“ (בוא"ו).

ולכאורה צ"ע בפרש"י עה"ת, שלא ביאר ענין זה בפירושו.

[וכמשנ"ת כמה פעמים, שדרכו של רש"י בפירושו עה"ת ליישב כל שאלה המתעוררת בלימוד המקרא, כדמוכח מזה שבכ"מ בפירושו כ' רש"י על ענין מסויים „איני יודע“ (וכיו"ב), שמזה מובן, שבשאר כל המקומות שיש קושי, לכאורה, בקרא, ורש"י סתם ולא כ' „איני יודע“, ה"ז משום שלשיטתו אין זו שאלה הדורשת ביאור בפשט, או שהשאלה מיושבת כבר ע"י פרש"י שפנפנ].

והנה לכאורה יש לומר, שע"ד הפשט אין שאלה זו דורשת יישוב, כי אין מדייקין בשמות. וכדמוכח לכאורה מהא דמצינו שינוי כעין זה גם לעיל בפ' בראשית – „ועירד ילד את מחיאל ומחייאל ילד את משותאל“, שהכתוב

(1) פרשתנו לב, לאילב.

(2) בחיי, אלשיך, אוה"ח ועוד.

(3) ובפרט שכך נשאר שמו גם אח"כ (ס' שופ' ט"ס ח, ח"ט. יז), כמ"ש באוה"ח כאן [ומ"ש באוה"ח שרק יעקב לבד קראו פניאל, משא"כ „כל חוץ ממנו ואפי' דבר תורה תקראו פנאל“ – הא גופא טעמא בעי, למה שינו את השם (ורק באות אחת)?].

(4) פרשתנו לה, יג. ובכ"מ – נסמנו בלקו"ש

ח"ה ע' 1 הערה 2.

(5) ד, יח.

(6) ראה גם פ' ר"ש בן חפני גאון (ירושלים,

תשל"ט) פרשתנו כאן.

(7) פינחס כו, יב.

(8) שמות ב, י – גבי שם משה (שלא נקרא

„משוי“). וראה לקמן הערה 12.

(9) בפ' פינחס שם. וראה גם פ' ר"ש בן חפני

גאון (הנ"ל הערה 6) לייגש מו, י.

(10) ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 65 ובהערה 24

שם.

(11) בראשית ה, כט.